

Svw097-2 Algemene behandeling rapport deputaten kerkelijke eenheid

Materiaal:

1. rapport van de deputaten kerkelijke eenheid, hfdst. 7 met bijlagen V t/m X;
2. aanvullend rapport van de deputaten kerkelijke eenheid, hfdst. 3 en 4;
3. minderheidsrapport met betrekking tot de uitkomsten van het DOE-overleg, het hieronder vermelde besluit 4 (wijziging in de regeling voor plaatselijk contact en samenwerking), en het hieronder vermelde besluit 5b (vorming eenheidsgemeente, voorgaan van predikanten in een samenwerkingsgemeente en toelating van gasten aan het avondmaal in een samenwerkingsgemeente);
4. brief van de Gereformeerde Kerk te Drachten-Oost d.d. 22 februari 2008, waarin zij bezwaren uit tegen hetgeen deputaten rapporteren over de verhouding plaatselijk-landelijk en over hetgeen zij voorstellen inzake eenheidsgemeenten en het DOE-overleg;
5. brief van ds. J.M. Goedhart te Zwolle d.d. 18 februari 2008, waarin hij meedeelt het overbodig en ongewenst te vinden dat de generale synode van onze kerken en de landelijke vergadering van de Nederlands Gereformeerde Kerken in hetzelfde jaar gaan vergaderen, omdat er van samengaan met de NGK geen sprake kan zijn, zolang de NGK hun afwijkende leringen handhaven;
6. brief van br. J.P. Dwarshuis te Assen d.d. 23 februari 2008, met bezwaar tegen het voorstel van deputaten om in de 'regeling voor plaatselijk contact en samenwerking' de bepaling die de vorming van een eenheidsgemeente blokkeert, te doen vervallen.

Besluit 1:

deputaten op te dragen de kerken jaarlijks op te roepen om in de eredienst op de zondag van of na 31 oktober aandacht te geven aan voorbede voor de kerkelijke eenheid.

Besluit 2:

deputaten op te dragen om in goed contact met de plaatselijke kerken en de regio's de kerkelijke eenheid te bevorderen door:

- a. de beschikbare en relevante informatie met betrekking tot de landelijke contacten tijdig aan de kerken toe te zenden;
- b. de ontwikkelingen in de plaatselijke contacten te volgen;
- c. zich nader te bezinnen op de verhouding tussen plaatselijke en landelijke contacten in de praktijk;
- d. daarbij ook na te gaan hoe de door de synode vastgestelde regelingen voor plaatselijk contact en samenwerking functioneren in de praktijk en indien daarvoor reden is voorstellen tot wijziging ervan in te dienen bij de eerstkomende generale synode;
- e. plaatselijke kerken te stimuleren om aan het proces van kerkelijke eenheid actief bij te dragen;
- f. desgevraagd kerken te adviseren bij het werken aan kerkelijke eenheid;
- g. wanneer daar reden en ruimte voor is, één of meer bijeenkomsten te beleggen om het onder a-e genoemde nadere uitwerking te geven.

Besluit 3a:

deputaten op te dragen vanuit het oogpunt van kerkelijke eenheid landelijke ontwikkelingen in andere kerkgemeenschappen en groeperingen bij te houden, zo nodig nader te verkennen en daarop actief te reageren.

Besluit 3b:

deputaten op te dragen:

1. de gesprekken met de Hersteld Hervormde Kerk voort te zetten met als doel: komen tot een nadere vorm van kerkelijk contact;
2. deze gesprekken zo mogelijk samen met Deputaten Eenheid van de CGK te voeren.

Gronden:

1. de gebleken herkenning tussen de GK en de HHK rechtvaardigt de voortgang van de gesprekken die op gang gekomen zijn;
2. de contacten met de HHK passen binnen de doelstelling en de taakstelling van DKE.
3. het past in het beleid van de GS om er naar te streven, dat de contacten met de HHK gezamenlijk met de CGK worden onderhouden.
1. het is opbouwend om met betrekking tot de (her)formulering van een predikantsprofiel elkaar in de Gereformeerde en de Nederlands Gereformeerde Kerken van dienst te zijn met uitwisseling van informatie en inzichten. Een contactpersoon is daar een goede figuur voor;
2. het ligt voor de hand om deze contactpersoon te laten aanwijzen vanuit het overleg dat over het predikantsprofiel binnen de Gereformeerde Kerken gevoerd zal worden.

Besluit 4:

de synode spreekt uit:

- a. dat zij dankbaar is voor de vordering van de lokale kerkelijke eenheid;
- b. dat ook in een samenwerkingsgemeente wordt gevonden wat essentieel is voor kerkelijke eenheid: de gemeenschap der heiligen, het gezamenlijk vieren van het avondmaal, het voorgaan van elkaars dienaren in de bediening van het Woord en de sacramenten;
- c. dat de regelingen voor plaatselijk contact en samenwerking, die vastgesteld zijn door de Generale Synode van Amersfoort 2005, hiervoor steun en ruimte bieden;
- d. dat kerken die bijzondere vormen van gemeentestichting begeleiden ten aanzien van de aansluiting bij een kerkverband zullen handelen naar de onder 4c genoemde regelingen, voorzover die in hun situatie van toepassing zijn.

Gronden:

1. deputaten kerkelijke eenheid werden in de afgelopen jaren verrast met een toename van de vraag om advies bij het proces van plaatselijk contact en samenwerking met kerken uit een ander kerkverband;
2. op grond van de Schrift kan gesteld worden dat kerkelijke eenheid in de plaatselijke gemeente wordt gevonden. De Schrift laat ook zien dat de gemeenschap der heiligen verder strekt dan de locale gemeente. Daarom moet eenheid die de Here plaatselijk en landelijk geeft niet op elkaar in mindering worden gebracht;
3. in de situatie van gemeentestichting ligt het vormen van een samenwerkingsgemeente niet voor de hand. Verwacht mag worden dat de kerken die deze gemeentestichting begeleiden ook in hun situatie rekening houden met genoemde onder 2;
4. van samenwerkingsgemeenten gaat een sterke prikkel uit om te komen tot landelijke eenheid.

Besluit 5a:

deputaten op te dragen deel te nemen in het deputaten overleg eenheid, het overlegorgaan van deputaten/commissie van GK, NGK en CGK.

Grond:

samenwerkende gemeenten en samenwerkingsgemeenten zijn gediend met onderling overleg en generaal advies en regelgeving.

Besluit 5b:

de volgende nadere bepalingen vast te stellen voor kerken die een samenwerkingsgemeente willen vormen:

1. wanneer twee of meer samenwerkende kerken een samenwerkingsgemeente vormen, stellen zij met advies van DKE een samenwerkingsovereenkomst op. Deze overeenkomst wordt van kracht nadat elke kerkenraad daarvoor voldoende draagvlak in de gemeente heeft geconstateerd en de goedkeuring van de classis/regio heeft ontvangen;
2. voor het voorgaan in erediensten kan iedere (mannelijke) predikant worden uitgenodigd die in een van de betrokken kerkverbanden bevoegd is voor te gaan, mits met dit kerkverband ook landelijke contacten zijn en de predikant door ondertekening van de belijdenis heeft verklaard er hartelijk van overtuigd te zijn dat de leer van de drie formulieren van eenheid in alle delen geheel met Gods Woord overeenstemt. Predikanten van een samenwerkingsgemeente zijn bevoegd voor te gaan in de kerken van de betrokken kerkverbanden mits de zusterkerk in de plaats waar de gastpredikant zal voorgaan daartegen geen bezwaar heeft;
3. voor toelating tot het avondmaal wordt aan de kerken gevraagd zich erop toe te leggen dat gehandeld wordt naar artikel 60 KO en de generale regelgeving met betrekking tot gasten aan het avondmaal;
4. de classis zal toezien op naleving van deze bepalingen.

Gronden:

1. onze kerken kennen reeds de praktijk van samenwerkingsgemeenten. Deze praktijk is gediend met nadere regelgeving, waarin de bestaande kaderregeling niet voorziet;
2. zolang er geen landelijke overeenstemming is als het gaat om binding aan de belijdenis en de kerkelijke afspraken moet het voorgaan van predikanten uit een ander kerkverband nader worden bepaald;
3. de bestaande regelingen rond de toelating tot het avondmaal zijn voldoende gebleken voor een verantwoorde viering van het avondmaal. Aan de betrokken kerken mag over en weer gevraagd worden om die regelingen te respecteren;
4. visitatoren van de classis hebben jaarlijks te onderzoeken of in de kerken de aangenomen orde in alles wordt nageleefd.

Besluit 6:

deputaten te déchargeren onder dank voor het werk dat zij hebben verricht.

Grond:

deputaten hebben hun werk in de afgelopen drie jaar met grote inzet en trouw verricht.

Svw097-2 - Relatie met de Nederlands Gereformeerde Kerken

Materiaal:

1. rapport van de deputaten voor kerkelijke eenheid (DKE), hoofdstuk 5 met de bijlagen II, III en IV;
2. aanvullend rapport van DKE, hoofdstuk 2;
3. minderheidsrapport met betrekking tot het document *Waar staan we nu?* (verder: *Balans*) over de binding aan de belijdenis en een vervangend voorstel voor het hieronder vermelde besluit 1;
4. minderheidsrapport met betrekking tot de conclusies die in het deputatenrapport worden getrokken uit de gesprekken met de Commissie voor Contact en Samenwerking (CCS) van de Nederlands Gereformeerde Kerken (NGK) over het besluit van de Landelijke Vergadering Lelystad 2004 van de NGK inzake vrouwelijke ouderlingen en predikanten en met vervangende voorstellen voor de hieronder vermelde besluiten 2, 3 en 6.2.;
5. brief van de Landelijke Vergadering Zwolle 2007 van de NGK d.d. 11 januari 2008, met de besluiten van de LV Zwolle 2007 over de verhouding met de Gereformeerde Kerken;
6. brief van de Gereformeerde Kerk te Ten Boer d.d. 29 juni 2006, waarin zij haar zorg uit over de ontwikkelingen met betrekking tot de verhouding met de NGK en uitspreekt van mening te zijn dat het tijd is geworden de gesprekken met de NGK op te schorten totdat deze kerken duidelijk uitgesproken hebben dat ze onverkort willen en zullen vasthouden aan Gods Woord en de belijdenisgeschriften en de besluiten rond vrouwelijke ambtsdragers hebben teruggenomen;
7. brief van de Gereformeerde Kerk te Apeldoorn-Centrum d.d. 16 januari 2008, waarin zij hartelijke adhesie betuigt met de *Balans* over de binding aan de belijdenis;
8. brief van de Gereformeerde Kerk te Smilde d.d. 4 februari 2008, die als een bezwaarschrift wordt gepresenteerd tegen hetgeen deputaten rapporteren en voorstellen betreffende de contacten met de NGK. Met name wordt bezwaar gemaakt tegen de inhoud van de *Balans* over de binding aan de belijdenis en tijd en wijze van de publicatie ervan door deputaten;
9. brief van de Gereformeerde Kerk te Rijnsburg d.d. 8 februari 2008, met bezwaren tegen het rapport van deputaten op het punt van de zaak van vrouw en ambt (rapport, par. 5.1.3) en op het punt van de binding aan de leer (rapport, par. 5.2.2);
10. brief van de Gereformeerde Kerk te Vroomshoop d.d. 18 februari 2008, die als een bezwaarschrift wordt gepresenteerd en waarin zij grote bezorgdheid uit over wat deputaten rapporteren over de gesprekken met de CCS van de NGK en instemming betuigt met de bezwaren die de deputaten ds. K. Folkersma en ds. G. Zomer hebben geuit (zie materiaal 3), alsmede met de tekst van hun vervangende voorstel;
11. brief van de Gereformeerde Kerk te Drachten-Oost d.d. 22 februari 2008, waarin zij bezorgdheid uit en bezwaren maakt tegen hetgeen deputaten rapporteren betreffende de gesprekken met de NGK over de binding aan de belijdenis en de vrouw in het ambt;
12. brief van ds. J.M. Goedhart te Zwolle d.d. 18 februari 2008, waarin hij bezorgdheid uitspreekt over en kritiek uit op ontwikkelingen in de NGK, met name betreffende hun uitspraken en besluiten inzake vrouwelijke ambtsdragers. De predikant is daarom van mening is dat we dienen te stoppen met het samenspreken met de NGK;
13. brief van br. J.P. Dwarshuis te Assen d.d. 23 februari 2008, waarin hij bezwaren maakt tegen hetgeen deputaten in hun rapport voorstellen over voortzetting van de gesprekken met de NGK. De broeder is van mening dat de contacten met de NGK zowel landelijk als plaatselijk zouden moeten worden verbroken, zolang zij niet terugkomen op het besluit om de zusters toe te laten tot alle ambten.

Besluit 1:

met dankbaarheid kennis te nemen van het document, getiteld *Waar staan wij nu?*, over de binding aan de belijdenis, als tussenbalans van de ontmoeting tussen deputaten kerkelijke eenheid van de Gereformeerde Kerken en de Commissie voor Contact en Samenspreking (CCS) van de Nederlands Gereformeerde Kerken (NGK), in de lijn van de vragen die de

generale synoden van Berkel en Rodenrijs 1996, Leusden 1999 en Amersfoort-Centrum 2005 aan de NGK stelden.

Grond:

aan de besluiten van genoemde synodes om het gesprek over de binding aan de belijdenis te voeren is uitvoering gegeven op een wijze die dankbaar stemt, ook al zijn de gesprekken over de binding nog niet afgerond.

Besluit 2:

1. met dankbaarheid te constateren dat er tussen DKE en CSS overeenstemming is bereikt over de noodzaak tot ondertekening van de belijdenis en dat de Landelijke Vergadering Zwolle 2007 besloten heeft de kerken, die deze ondertekening niet kennen, op te roepen daartoe over te gaan;
2. uit te spreken dat deze overeenstemming het vertrouwen geeft dat ook andere hindernissen met betrekking tot de binding aan de belijdenis overwonnen kunnen worden.

Gronden:

1. uit de overeenstemming over de noodzaak tot ondertekening van de belijdenis en het besluit van de Landelijke Vergadering Zwolle 2007 blijkt de uitgesproken intentie om de binding aan de belijdenis serieus te nemen en blijkt dat de vrees voor juridisering van de binding aan de belijdenis overwonnen wordt. Daardoor is het gesprek over de kerkelijke omgang met afwijkingen van de belijdenis een stap dichterbij gekomen;
2. de genoemde overeenstemming stimuleert om verder te spreken over de andere hindernissen die eerdere synodes voor een gesprek met het oog op kerkelijke eenheid zagen en die met deze overeenstemming nog niet weggenomen zijn. Het is namelijk nog niet duidelijk wat de bereikte overeenstemming betekent voor de kaders waarin bij de NGK de ondertekening staat, te weten de Preambule, art. 17 en 34 van het Akkoord voor kerkelijk samenleven (AKS) alsmede voor de manier waarop in het verleden het onderscheid tussen Christus als het fundament en zaken in de belijdenis die het fundament niet raken werd gebruikt.

Besluit 3:

met instemming kennis te nemen van de wijze waarop is doorgesproken over de uitspraken die de LV Lelystad 2004 heeft gedaan over de openstelling van de ambten voor zusters in de gemeente en met dankbaarheid kennis te nemen van de toenadering die is gebleken in de gesprekken over het Schriftverstaan en de Schriftuitleg.

Gronden:

1. de wijze waarop deputaten deze gesprekken zijn aangegaan is in overeenstemming met het besluit dat daartoe door de Generale Synode van Amersfoort-Centrum 2005 is genomen;
2. er kwam herkenning, c.q. verheldering terzake van de omgang met de Schrift; dat bleek uit:
  - a. het spreken over de contextbepaaldheid van sommige Schriftgegevens, de verantwoordelijkheid van de mens in het verstaan van de Schrift, en geloofwaardigheid en cultuur;
  - b. de erkenning dat het niet goed is om vanuit algemene hermeneutische overwegingen en niet vanuit exegese de eventuele normatieve kracht van concrete teksten (1 Korintiërs 1 en 1 Timoteüs 2) te relativiseren;
3. al hebben die gesprekken nog geen definitief resultaat opgeleverd, wel kan worden geconstateerd dat de gesprekken vertrouwen hebben ingeboezemd en dat er op een aantal punten verheldering is gekomen ten aanzien van het Schriftverstaan in het rapport *Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten?* (VOP).

Besluit 4:

met verdriet te constateren dat de gesprekken, hoe intensief ook gevoerd, nog niet alle bezwaren ten aanzien van de uitspraak van de LV Lelystad 2004 over de openstelling van de ambten voor zusters in de gemeente en het Schriftverstaan dat ten grondslag ligt aan het rapport VOP, zoals die leefden bij de Generale Synode van Amersfoort-Centrum 2005, hebben weggenomen.

Grond:

1. in de gesprekken is gebleken dat de bezwaren ten aanzien van de spanning tussen Schriftverstaan en Schriftuitleg terecht waren;
2. een moeilijk punt is dat het besluit van de LV Lelystad 2004 over het openstellen van de ambten voor de zusters van de gemeente er nog steeds ligt;
3. omdat binnen de NGK de uitkomst van de gezamenlijke bezinning op het rapport VOP nog niet duidelijk is, zijn de bezwaren niet weggenomen.

Besluit 5:

met begrip kennis te nemen van het feit dat er nog geen gesprek heeft plaats gevonden over het doel van het door de NGK gewenste classicaal-regionale overleg over concrete zaken van leer en leven.

Grond:

deputaten hebben terecht de voorrang gegeven aan de bespreking over de binding aan Schrift en belijdenis en aan het rapport VOP en hebben aannemelijk gemaakt dat er daardoor geen gelegenheid meer was voor de bespreking van genoemd classicaal-regionaal overleg.

Besluit 6:

eveneens met begrip kennis te nemen van het feit dat nog niet aan de orde geweest is dat 'de bezinning en discussie over vraagstukken van leer en leven een natuurlijke plek te geven op de kerkelijke vergaderingen' waarover de LV Lelystad 2004 sprak, ook echt vorm moet krijgen.

Grond:

deputaten hebben duidelijk gemaakt dat er vanwege door hun gestelde prioriteiten (binding aan Schrift en belijdenis, bespreking rapport VOP) geen expliciete aandacht kon worden gegeven aan deze zaak.

Besluit 7:

aan deputaten kerkelijke eenheid de volgende opdrachten te geven:

1. de gesprekken met de Commissie voor Contact en Samenspreking van de Nederlands Gereformeerde Kerken voort te zetten. In deze gesprekken dient te worden doorgesproken over:
  - a. de verschillende wijze waarop in de kerkelijke praktijk binnen de GKV en de NGK met de binding aan de belijdenis wordt omgegaan;
  - b. de verschillende wijze waarop in de kerkelijke praktijk binnen de GKV en de NGK met concrete en voortgaande afwijking van de belijdenis wordt omgegaan;
  - c. de zaak van de vrouw in het ambt en het feit van het openstellen van de ambten voor de zusters der gemeente door de NGK;

2. in de gesprekken na te gaan wat het doel kan zijn van het door de NGK gewenste classicale-regionale overleg over concrete zaken van leer en leven.

Gronden:

1. het document *Waar staan wij nu?* en de reacties daarop van de LV Zwolle 2007 geven voldoende aanleiding en vertrouwen om de gesprekken met de NGK voort te zetten, biddend, dat van de verkennende gesprekken op termijn kan worden overgegaan tot gesprekken gericht op kerkelijke eenheid;
2. het gesprek over de binding aan de belijdenis is nog niet afgerond omdat er over de wijze waarop de binding aan de belijdenis behoort te functioneren nog geen overeenstemming is bereikt;
3. de gevoerde gesprekken over het Schriftverstaan en de Schriftuitleg hebben geleid tot een zodanige toenadering en herkenning, dat zij voldoende aanleiding en vertrouwen geven om de gesprekken met de NGK voort te zetten;
4. de GK zijn gestart met de oriënterende fase van een studietraject over M/V in de kerk. De NGK hebben reeds besloten tot openstelling van de ambten voor de zusters. Dit feit vormt een belemmering om op dit moment al een besluit te nemen tot verdere intensivering van de gesprekken;
5. de gesprekken over de onder 7.1 genoemde onderwerpen hebben tot doel de eventuele nog bestaande belemmeringen te lokaliseren en zo mogelijk weg te nemen.

Begroeting

Op 7 juni begroet de synode de leden van de Commissie voor Contact en Samenspreking (CCS) van de Nederlands Gereformeerde Kerken (NGK). Aanwezig zijn de leden br. A.P. de Boer, br. M. van Daalen, ds. C.T. de Groot, ds. A.H. Reitsema, ds. H. van der Velde. Nadat de preses de brs. welkom geheten heeft spreekt hij de vergadering als volgt toe:

De preses spreekt hen als volgt toe:

Broeders en zusters, in het bijzonder u, afgevaardigden van de Nederlands Gereformeerde Kerken,

Hartelijk welkom, hier in de Koningskerk. En laat ik er meteen ook bij zeggen waaróm u welkom bent.

U bent hier gekomen om te luisteren, te spreken, vooral om samen met ons te spreken over kerkelijke eenheid. En wie zou zulke mensen niet graag ontvangen?

Kerkelijke eenheid – ze is namelijk niet door ons op onze agenda gezet. Het is een met ons kerk-zijn gegéven agendapunt. Een van Boven ons opgedragen gesprekspunt.

Kerkelijke eenheid – wat ging en gaat het hart van onze Héér daar naar uit:

“Ik bid niet alleen voor hen, maar voor allen die door hun verkondiging in Mij geloven. Laat hen allen één zijn, Vader. Zoals U in Mij bent en Ik in U, laat hen zo ook in Ons zijn, opdat de wereld gelooft dat U Mij hebt gezonden.”

Als ik één ding van mijn Heiland leer, dan wel dit: bij alle liefde voor zondáárs nooit te berusten in zónde. Zo van ‘kerkelijke eenheid, dat wordt toch nooit wat. We blijven nu eenmaal mensen. Met stuk voor stuk je eigen karakter, je eigen gevoel, je eigen geschiedenis.

Je overvraagt elkaar als je dat allemaal in één kerk wilt hebben. Bovendien: vraagt de nood van de tijd niet om andere zaken op een synodeagenda? Laten we liever samen aan het front staan tegenover het alom oprukkende ongelooft dan nog langer energie te steken in kerkelijke eenheid. Werk samen waar het kan en gun ieder verder zijn geloofsbeleving....’

Het klinkt nuchter. Zelfs wijs. Maar wat is het éigenwijs.

Zó te berusten in kerkelijke verdeeldheid. Lui ben je dan. Net zo lui en postmodern als wie – zonder dat het evangelie van Christus in geding is – de gemeente waarin ze een plaats hebben gekregen verlaten om er één te zoeken of te stichten die bij hún beleving aansluit.

In plaats van de moeite op te brengen alles over te hebben voor het bewaren en zoeken van de eenheid.

Graag wil ik op dit moment allen hier, synode en gasten, wijzen op de gezindheid van Christus. Onze Heer die niet alleen bad om eenheid, maar die zich daar ook daadwerkelijk voor inzette. Hij ging er, diezelfde avond van het hogepriesterlijk gebed, voor door de knieën. Waste z'n broeders niet de oren, maar de voeten. Dan houdt je écht van iemand. Nu, dát houden van, daar wil ik vanmorgen een appel op doen. Op een houding van vertrouwen. Dat de ander net als jij diep verwonderd is over het evangelie Gods genade en daarom niet minder dan jij naar zijn stem zal willen luisteren. Is die gezindheid er, dan zul je over en weer van harte bereid zijn door de knieën te gaan. Offers te brengen. Een stap terug te doen. Verworvenheden of eigenaardigheden die niet de kern van het evangelie raken op te geven. En noem het allemaal maar op. Als de Héér van de kerk maar de eer krijgt van Hoofd te zijn niet van een verdeeld volk, maar van een volk dat "één van hart en ziel" is, Hand.4:32. Hetzelfde bijbelboek laat ons zien wat een appel dáár van uitging, ook op de samenleving. Wel heel wat anders dan net zo postmodern als je omgeving berusten in verdeeldheid, ieder z'n eigen modaliteit, z'n eigen kerk...

Broeders en zusters, de kerk is niet van ons. Ik wil u allen dan ook vragen zelfs de schijn van kerkpolitiek te vermijden. Laat van deze vergadering gezegd kunnen worden: ze hebben daar, gegrepen door Christus, naar elkaar gekeken via Christus en samen willen luisteren naar zijn stem.

Hierna is het woord aan de voorzitter van de CCS, br. A.P. de Boer:

Geliefde broeders in onze Heer, Jezus Christus.

Zo mag ik u als leden van de synode aanspreken. En zo zijn we hier als leden van de Commissie voor contact en samenspreking van de Nederlands Gereformeerde Kerken vandaag aanwezig: als uw broeders in de Here Jezus Christus. Welke verschillen er tussen ons ook zijn, die eenheid in Hem is er. Het is de eenheid die Gods Geest gééft, zoals Paulus in Efeze 4:3 zegt. Daarmee komt tegelijk de opdracht mee om dat geschenk van de Geest door de samenbindende kracht van de vrede te bewaren. Zo staat het in datzelfde vers van de Efezebrief. Gods gave is tegelijk onze opgave.

Twee weken geleden hebben leden van de samenwerkingsgemeente NGK/CGK en de GKV in Alkmaar gezamenlijk het Avondmaal gevierd. Vrijgemaakten en Nederlands Gereformeerden zaten samen aan de tafel van de Heer. Ze hoorden die zondag: 'Eén brood is het, zo zijn wij, met hoevelen ook, één lichaam, omdat we allen deel hebben aan het ene brood'. Ze hoorden het en beleefden het: 'Wij allen, die door het waarachtig geloof Christus ingelijfd zijn, door broederlijke liefde, zullen om Christus' wil samen één lichaam zijn'.

Het is geweldig dat dat in 2008 kan: in Alkmaar, maar ook op andere plaatsen in het land. Het laat zien, hoeveel er veranderd is in de verhouding tussen uw en onze kerken. Veertig jaar geleden bevonden we ons in het hart van de kerkelijke storm. 1968: tussen de synode van Amersfoort 1967 en die van Hoogeveen 1969 in. Op tal van plaatsen scheurde de gemeente van Jezus Christus. Veertig jaar geleden, we denken er met verbijstering en verdriet aan terug. Veertig jaar is in de bijbel de tijd van een generatie. Maar veertig is ook een getal van hoop. Na veertig dagen kwam er een eind aan de slagregens en begon de aarde rond de ark van Noach droog te worden. En na veertig jaren mocht het volk Israël na de tocht door de woestijn het nieuwe land in bezit nemen, dat God gaf. In 1968 scheurde het laken van de Avondmaalstafel in tientallen gemeenten. Veertig jaar

later wordt op steeds meer plaatsen de breuk geheeld. En verwonderen we ons erover, hoe Gods Geest grenzen heeft doorbroken die wij mensen gemaakt hebben.

Meer dan een kwart van de Nederlands Gereformeerde Kerken heeft perspectiefvolle contacten met de plaatselijke GKV: er is sprake van kanselruil en Avondmaalsgemeenschap, men is daarheen op weg of er zijn verkennende gesprekken met de vaste wil om elkaar te vinden als gemeenten van Jezus Christus. Ik noem de namen: Alkmaar, Arnhem, Deventer, Gorinchem, Hengelo, Kampen, Leerdam, Neede, Nijverdal, Vlaardingen, Voorthuizen/Barneveld, Wezep, IJsselmuiden, Zaandam, Zoetermeer en Zwolle. Inderdaad, halverwege het rijtje hoorde u ook Kampen. Op weinig plaatsen was de breuk in de jaren zestig dieper en het trauma heftiger dan in Kampen. Inmiddels zijn er prille gesprekken gaande tussen uw kerken en onze kerk daar. Ik citeer uit het verslag daarvan: 'Als wenselijk geacht uiteindelijk resultaat van de gesprekken wordt kerkelijke eenheid gezien in het licht van het hogepriesterlijk gebed (Johannes 17). Eén kansel, één avondmaalstafel, één gemeente'. Ook in Kampen. Of misschien moet ik zeggen: zelfs in Kampen.

Soms is bij die plaatselijke contacten tussen uw en onze kerken ook de CGK betrokken. Elders gaat het om samenwerking en eenheid tussen een CGK en een GKV. Ook voor die ontwikkelingen danken we onze God. Wat bloeit er veel moois op tussen kerken die de eenheid als een gave van Gods Geest ontvangen en vervolgens ook bewaard hebben. We delen in uw vreugde daarover, zoals we ook delen in uw teleurstelling over het recente besluit van de GS CGK om geen verdere stappen te zetten naar landelijke eenheid met uw kerken. Als ik dat zeg, dan zijn dat méér dan woorden, maar dan komt dat voort uit gedeelde ervaring.. Omdat jaren geleden door de betreffende synode over onze kerken een vergelijkbaar besluit werd genomen met een vergelijkbare achtergrond. We weten uit ervaring dat het pijn doet, als verschillen die naar binnen toe niet als kerkscheidend worden beleefd, naar buiten toe wel kerkscheidend blijken te werken. We hopen en bidden dat de plaatselijke gemeenten er geen schade door zullen ondervinden. En we hopen en bidden ook dat het inzicht zal groeien dat, naar een woord van wijlen prof. Versteeg, veel verschillen geen barrières zijn, maar juist bouwstenen voor de eenheid van Christus' kerk.

Wat opvalt in de plaatselijke contacten, is dat men vaak het verleden het verleden laat. Dat gebeurt in het besef dat de breuk van veertig jaar geleden verschillend wordt beoordeeld. Het is dan niet: 'zand erover', maar wat in de jaren zestig is gebeurd, wordt voor het aangezicht van de Here neergelegd. Het oordeel daarover wordt aan de Here gelaten. Soms wordt er plaatselijk schuld erkend voor wat er in de jaren zestig is gedaan: aan schorsing en afzetting, aan buitenverbandplaatsing. Vooral voor degenen die daarvan het slachtoffer werden, is zo'n schulderkenning balsem op de nog schrijnende wonden. Wat zou het geweldig zijn, als alle nog levende slachtoffers van de jaren zestig dat zouden mogen ervaren. Ook voor hen is het veertig jaar na de breuk. Een generatie gaat voorbij: letterlijk. Slechts weinigen van die generatie leven nog. En de vraag dringt zich op: hoe lang kan het nog?

Als Nederlands Gereformeerde Kerken hebben we die schulderkenning nooit als claim op uw tafel gelegd. We hebben dat nooit als voorwaarde vooraf voor kerkelijke eenheid gesteld. En we doen dat ook nu niet. Het moet uw eigen beslissing zijn om met het verleden in het reine te komen. Dat kunnen en mogen wij niet afdwingen. Wij als Nederlands Gereformeerden dragen de verantwoordelijkheid voor óns eígen verleden. Wij moeten naar onszélf te kijken en onszelf de vraag stellen: wat hebben wij niet goed gedaan? Ik noem vandaag, nu het gaat over de omgang met de belijdenis, één concreet punt, waarop vrijgemaakten van de jaren zestig die later Nederlands Gereformeerd werden, schuldig staan. Zij, of beter: wij zijn te lang onduidelijk geweest over de opvattingen van enkele predikanten over de ziel na het streven. De classis Noord-Brabant/Limburg met de meest direct betrokken kerken heeft een tijd lang de indruk gewekt dat wat in publicaties over de zogenaamde tussentoestand werd geschreven, er inhoudelijk wel mee door kon. Er is ruimte gegeven aan onbuigzaamheid waar tot bescheidenheid en inschikkelijkheid had moeten worden opgeroepen. Uiteindelijk heeft de betreffende classis inhoudelijk stelling genomen tegen de betreffende opvattingen en uitgesproken: deze leer wijkt af van wat de kerk belijdt in

Zondag 22 HC en is in strijd met de Schrift. En heeft men de betrokken gemeente de kerkelijke weg gewezen. Maar het heeft te lang geduurd voor het zover was. Had het de breuk voorkomen, als die klare wijn eerder was geschonken: niet pas in 1965, maar in 1961? Ik weet het niet. Heeft die aarzelende houding in het Zuiden de kerkelijke stappen die volgden, gelegitimeerd? Wis en zeker niet. Maar van beide zeg ik: daar gaat het nu niet om. Los van de vraag, hoe erop gereageerd is, moeten we vandaag zeggen: dáár ligt schuld aan onze kant.

Onze eenheid in Christus, daar begon ik mijn toespraak mee. Maar één zijn in Christus brengt ook mee dat we één moeten willen zijn in de leer van Christus. Ik heb besloten niets te weten dan Jezus Christus en die gekruisigd, zegt Paulus. Daarmee staat en valt onze verlossing. Maar die belijdenis van het hart van het Evangelie is geen minibelijdenis die de rest van de Schrift tussen haken zet. Jezus Christus, de gekruisigde en opgestane, is het centrum van ons geloof. Maar Hij is niet los verkrijgbaar. Paulus en de andere apostelen maken duidelijk dat het geloof in de Heer niet zonder leer kan. Ze laten zien dat de leer van Christus breed en diep is en dat de christelijke gemeente dwaalleer moet bestrijden en weerleggen. Om de schapen van de Goede Herder te beschermen tegen huurlingen en rovers. Onze kerkorde, het AKS, maakt dat duidelijk. Ook ons ondertekeningsformulier is daarover klip en klaar. En daarom hebben we als Nederlands Gereformeerde Kerken ook van harte ingestemd met de *Balans over de belijdenis*. We zijn als kerken blij met de overeenstemming die daarin is vastgelegd over de binding aan de leer van de kerk, dat wil zeggen: aan de leer van Christus en van zijn apostelen, ja van heel de Schrift. De belijdenis van de kerk spreekt de Schrift na: dát geeft haar gezag. Want ander gezag dan het gezag van het Woord van God is er in de kerk niet. Daarom mag er in en van de kerken een ondubbelzinnige en onbekrompen binding aan die belijdenis gevraagd worden. En wat je met het hart gelooft en met je mond belijdt, waarom zou je dat niet met je handtekening bekrachtigen?

De Landelijke Vergadering van onze kerken heeft vorig jaar unaniem ingestemd met deze Balans. Dat was echt niet vanzelfsprekend. Er zijn in de jaren na de breuk in onze kring wel uitspraken over de belijdenis gedaan die een andere kant op wezen. En de angst voor letterknechterij, voor gewetensdwang en voor juridisering van de binding aan de belijdenis zat er de jaren na de breuk diep in. Uit die instemming van de Landelijke Vergadering mag u concluderen dat wantrouwen op dat punt heeft plaatsgemaakt voor vertrouwen. We durven ons als kerken aan u toe te vertrouwen, als het gaat om de plaats van de belijdenis en de binding aan de belijdenis. We doen dat in de overtuiging dat het er in die binding om gaat de kerken van Christus in de ruimte te zetten die alleen in het Woord van God te vinden is. Niets meer en niets minder. Dwaalleer en ketterij legt mensen een loodzwaar juk op, maar de gezonde leer stelt mensen in de vrijheid van Christus. Daarmee poetsen we niet weg dat er tussen u en ons verschillen zijn in hoe we soms in de praktijk met die binding omgaan. Verschillen die wat ons betreft voortkomen uit pijnlijke ervaringen in het verleden. Maar we zijn er met de woorden van de *Balans* van overtuigd dat die verschillen de eenheid in geloof en belijden tussen uw kerken en de onze niet in de weg staan. Veertig jaar na de breuk die ons van elkaar scheidde en langdurig vervreemde, zeggen uw deputaten en onze commissie: We herkennen samen 'dat onze kerken op dezelfde grondslag staan' en dat 'wij over en weer het oprechte vertrouwen hebben, dat wij als kerken van Christus willen leven naar Gods Woord en met een onbekrompen en loyale binding aan de gereformeerde belijdenis'. We zijn intens dankbaar we dat samen konden uitspreken. Uw vergadering staat voor de beslissing om deze woorden over te nemen, zoals onze LV dat vorig jaar deed. We zijn doordrongen van het gewicht van die beslissing, voor uzelf en voor ons, en bidden u daarbij wijsheid en vertrouwen toe.

Er liggen op uw tafel ook brieven van onze LV om een tweetal onderwerpen gezamenlijk aan te pakken: de studie naar de vraag, wat er in de toekomst op onze predikanten afkomt en het opzetten van een website die kerken helpt in de vragen rond de omgang met homoseksuele gemeenteleden. Vragen die cirkelen rond het verlangen om hen een veilige plek in de gemeente te geven en tegelijk dicht bij het Woord van de Here te blijven. Beide initiatieven weerspiegelen een beweging in onze kerken om dingen meer landelijk aan te pakken. Sterker dan vroeger leeft onder ons het besef dat we niet allemaal plaatselijk zelf het wiel moeten proberen uit te vinden, maar dat we elkaar als kerken nodig hebben. We zijn om zo te zeggen als NGK door onze kerkelijke

puberteit heen gegroeid. Vanuit de negatieve ervaringen in de jaren zestig lag er in de eerste decennia van ons kerkelijk bestaan veel nadruk op de schaduwzijden van het kerkverband: als knellend keurslijf en als transportband van problemen. Maar die reactiehouding maakt plaats voor het meer zien van de zégen van het kerkverband: als zondige en gebrekkige kerken van Christus elkaar steun bieden bij het bewaren of het herstellen van vrede en recht.

Maar, om de dingen niet mooier te maken dan ze zijn: tegelijkertijd wordt de afstand van de gemeenteleden tot het kerkverband (regionaal en landelijk) groter en groter. Weinig ogen waren vorig jaar op Zwolle gericht, toen onze Landelijke Vergadering daar plaatsvond. En dat zal bij u niet anders zijn, schat ik in. Die tendens van een groeiende afstand tussen de kerkleden en de institutaire kanten van het kerk zijn hebben we gemeenschappelijk. Zoals we als kerken zoveel vragen en problemen gemeen hebben. En zoals we in het vinden van de antwoorden daarop elkaar zo nodig hebben. Ik noemde al de plaats voor onze homoseksuele broeders en zusters en het toekomstig predikantsprofiel. Ik denk ook aan vragen rond de kerkdienst: hoe vullen we die zo in dat God aan zijn eer komt, dat de gemeente gebouwd wordt en dat mensen die de Here Jezus niet kennen getrokken worden? Hoe voorkomen we dat de tweede dienst op zondag die we in ons land kennen, als een nachtkaaars uitgaat, terwijl we het Woord van de Here zo broodnodig hebben? Het zijn vragen die we samen delen. Net als de vraag hoe we in deze belevingscultuur met zijn kansen én met zijn risico's onze jongeren vasthouden. Of liever: hoe we als de postmoderne mensen die we allemáál zijn, dicht bij de Here blijven? Soms klinkt het verwijt in onze richting dat wij rond de vrouw in het ambt de cultuur van deze tijd over het Woord van God laten heersen. Dat is een van de zwaarste verwijten die een kerk gemaakt kunnen worden. We hebben eerder duidelijk gemaakt dat we ons daarin op geen enkele manier herkennen. En we zijn blij dat uw deputaten en onze commissie het hartelijk eens blijken zijn over de verhouding tussen het Woord van God en de invloed van de cultuur. Dat staat dus niet tússten ons in, maar dat verenigt ons. Zoals we het ook fundamenteel eens te zijn over de uitgangspunten voor ons omgaan met de Schrift. Met alle verschillen die er vervolgens nog liggen over de toepassing daarvan op de rol en taak van zusters in de gemeente.

Nee, wij hebben als kerken niet de cultuur willen laten heersen over het Woord van de Here. En tegelijk: we zijn er diep van doordrongen dat we als mensen van deze tijd allemaal een klap meekrijgen van de cultuur van deze tijd: een cultuur waarin je vooral moet doen wat goed voelt. Dat is als natte mist die onder de huisdeuren en kerkdeuren naar binnen sijpelt. Daar zijn wij net zo min immuun voor als u. En voor u en voor ons geldt dat we moeten beseffen dat wat de Here zegt in zijn Woord lang niet altijd goed voelt; ons vaak meer tegen de haren instrijkt dan dat het ons onder de kin kietelt. Het Evangelie is en blijft een dwaasheid en een ergernis, en levend vanuit het Woord van God komen we haaks op de cultuur uit. Maar evenzeer geldt dat Gods Geest de cultuur van de tijd waarin we leven, ook kan gebruiken: om onze ogen te openen voor wat Hij aan het doen is, voor woorden in de Schrift waar we altijd overheen hebben gelezen of die we altijd anders hebben opgevat. De heilige Geest stelt elke tijdgeest onder kritiek en doorlicht elke tijdgeest tot op de kern van zijn Godevijandigheid. Maar de heilige Geest kan evenzeer elke tijdgeest gebruiken als voertuig van zijn werk in de harten en levens van mensen. De cultuur werkt soms als een filter dat ons het zicht ontnemt op Gods bedoeling en wil. Maar de cultuur fungeert soms ook als een bril waardoor we scherper zicht krijgen op Gods wil voor het hier en nu. Op wat Gods Woord voor vandaag te zeggen heeft: over de zorg voor zijn schepping, over armoede dichtbij en veraf, over de verhouding tussen man en vrouw.

Om in dat opzicht de geesten te beproeven hebben we elkáár nodig. Om het evangelie verstaanbaar te vertolken voor mensen van deze tijd hebben we elkaar nodig. Om hen die de Here niet kennen, met het Evangelie te bereiken, hebben we elkaar nodig. Om het beeld van het lichaam van Christus ook in dat opzicht toe te passen: de hand kan niet tegen de voet zeggen: ik heb je niet nodig. Ze hebben elkaar nodig. Als we daar samen op gericht zijn, zouden we dat ook niet samen de wijsheid en de fijngevoeligheid ontvangen om te onderscheiden waarop het echt aankomt? En om te zien hoe we de eenheid die de Geest geeft kunnen bewaren? Zou dat onze gesprekken niet blijvend moeten stempelen? Niet de een stelt de vragen en de ander moet zich

verantwoorden; niet de een als aanklager en de ander als beklagde. Maar samen zoeken bij het licht van de Schrift naar Gods wil voor vandaag. Gesprekken dus waarin we elkaár dienen met wat God ons heeft gegeven: wij u en u ons.

Er worden vandaag nieuwe vragen gesteld in en aan de kerk, en dat mag. De kerk leeft niet van vragen, maar ze leeft evenmin van het inslikken van vragen. Nieuwe vragen vragen vaak om nieuwe antwoorden. Precies zoals de opstellers van onze confessies dat deden, geldt het ook vandaag dat we niet alleen maar klakkeloos moeten herhalen wat de vaders hebben gezegd. Maar altijd 'ad fontes': terug naar de bronnen. Terug naar de Bron met een hoofdletter. Ik citeer de Apeldoornse hoogleraar Den Hertog: 'Hoe meer men uit de bron van het Woord drinkt, des te meer durft men in vrijheid met de traditie om te gaan'. Met het oog op de vragen van hún tijd lazen de reformatoren het Woord van de Here en gaven ze nieuwe antwoorden. Wij mogen en moeten hetzelfde doen met het oog op de vragen van ónze tijd. Het Woord van de Here lezen, ontvankelijk, ondogmatisch en onbevangen. Als huismeesters die naar het Woord van de Heer oude én nieuwe schatten opdelven! Het is niet voor niets dat de Balans over de belijdenis zo eindigt: 'Gods Geest kan in elke tijd de ogen van mensen openen voor schriftuurlijke inzichten die aanzetten tot nieuw belijden. ... Een gemeenschappelijk getuigenis in deze tijd kan dienen tot eer van God, tot opbouw van de kerk en als een appél in de wereld waarin wij vandaag leven. Tot het geven van een dergelijk getuigenis voelen wij ons vanuit GKV en NGK gezamenlijk geroepen'.

Inderdaad, daartoe zijn we samen geroepen en daarvoor hebben we elkaar nodig. Wij hebben als NGK in ons eentje al die antwoorden zeker niet. We zijn ons er diep van bewust dat Gods grote zaak in handen van kleine mensen en van zwakke kerken is gelegd. Maar tegelijkertijd zijn we de Here diep dankbaar voor wat hij in ons midden geeft doet. Voor nieuw inzicht in zijn Woord dat hij heeft gegeven. Voor het werk van zijn Geest in bekering, in bevrijding, in vernieuwing. We gaan steeds kleiner van onszelf denken en steeds groter van onze God..

Ik begon mijn toespraak met een verwijzing naar de gevonden eenheid in Alkmaar, ik stond stil bij het verrassende begin in Kampen en ik eindig met de Z van Zwolle. Daar vonden recent de NGK en GKV elkaar, nadat er eerder al eenheid met de CGK was bereikt. Het openstellen van de kansels voor elkaars dienaren van het Woord en het openstellen van de Avondmaalstafels voor elkaars leden, is binnen handbereik, als God het wil geven. Het beraad van de Zwolse kerken heet het Ichthusberaad. Ichthus, dat staat voor: Jezus Christus, Zoon van God, Redder. Wat een prachtige naam voor een beraad van kerken die elkaar zoeken. Want bij Hem begint het en om Hem draait het. Zwolle-plaatselijk is een hoopvol teken van wat er gebeurt als kerken van Christus elkaar in Christus vinden. Zou Zwolle-landelijk, uw synode dus ook zo'n baken van hoop kunnen zijn?

Bij het begin van uw synode is in de Nederlands Gereformeerde Kerken gebeden voor uw werk hier. Ook op deze plaats wil ik afsluiten met een gebed. Het gebed dat Paulus bidt in Efeze 1:17 e.v.: *'Moge de God van onze Heer Jezus Christus, de vader van alle luister, u een geest van inzicht schenken in wat geopenbaard is, opdat u hem zult kennen. Moge uw hart verlicht worden zodat u zult zien ... hoe overweldigend groot de krachtige werking van Gods macht is voor hen die geloven'*. Over die kracht van God raakt Paulus niet uitgepraat en niet uitgezongen. In Efeze 3 en 4 komt hij erop terug, juist in verband met de eenheid van Gods kinderen. Ik sluit af met de lofprijzing uit Ef. 3:20, 21: *'Aan hem die door de kracht die in ons werkt bij machte is oneindig veel meer te doen dan wij vragen of denken, aan hem komt de eer toe, in de kerk en in Christus Jezus, tot in alle generaties, tot in alle eeuwigheid. Amen.'*

Svw133 - predikantsprofiel

Materiaal:

brief van de Landelijke Vergadering Zwolle 2007 van de Nederlands Gereformeerde Kerken d.d. 11 januari 2008 waarin gevraagd wordt een inhoudelijke inbreng te geven in de commissie predikantsprofiel van die kerken.

Besluit:

1. vanuit het overleg van deputaten Dienst en Recht, de Theologische Universiteit en de predikantenvereniging over het predikantsprofiel een contactpersoon te laten aanwijzen die een inhoudelijke bijdrage kan geven aan het werk van de commissie predikantsprofiel;
2. opdracht te geven aan deputaten Dienst en Recht om binnen het te voeren overleg het initiatief voor deze aanwijzing te nemen;

Gronden:

1. het is opbouwend om m.b.t. de (her)formulering van een predikantsprofiel elkaar in de Gereformeerde en de Nederlands Gereformeerde Kerken van dienst te zijn met uitwisseling van informatie en inzichten. Een contactpersoon is daar een goede figuur voor;
2. het ligt voor de hand om deze contactpersoon te laten aanwijzen vanuit het overleg dat over het predikantsprofiel binnen de Gereformeerde Kerken gevoerd zal worden.

Svw133 – website kerk en homofilie

Materiaal:

brief van de Landelijke Vergadering Zwolle 2007 van de Nederlands Gereformeerde Kerken d.d. 11 januari 2008 met de uitnodiging om te participeren, samen met de Christelijke Gereformeerde Kerken, in een gezamenlijke website die materiaal met verschillende opvattingen rond het onderwerp homoseksualiteit toegankelijk moet maken.

Besluit:

niet aan dit verzoek te voldoen.

Gronden:

1. uit de kerken is niet gebleken dat er behoefte aan een dergelijke website bestaat;
2. materiaal uit de Gereformeerde Kerken kan via internet ook op een andere wijze dan op een gezamenlijke website toegankelijk gemaakt worden, zoals door een internetlink naar een site met beschikbaar materiaal (b.v. de website van Steunpunt Gemeenteopbouw of een plaatselijke gemeente).